

Spravedlnost

Cicero kdysi napsal, že spravedlnost znamená, že se každému má dostat toho, co mu náleží (iustitia in suo cuique tribuendo cernitur, někdy se zkracuje na „suum cuique“). To ovšem není nejšťastnější výměr, protože celá váha potom spočívá na tom, co vlastně tomu či onomu opravdu náleží. Na čem to závisí? Na zvycích a zvyklostech doby a společnosti? Řekneme-li, že někomu něco náleží, musíme to zdůvodnit: náleží jednomu člověku něčeho víc než druhému? Nebo snad náleží každému všeho stejně? Není tomu spíš naopak, že každému se dostává něčeho víc než druhým a něčeho naopak méně než druhým? Nespočívá proto spravedlnost spíš v tom, že se tato původní (a tzv. přirozená) nerovnost mezi lidmi (a to v nejrůznějším ohledu), má nějakým způsobem napravovat a vyrovnávat? To však jsme přešli k „danému stavu“, tedy k situaci, jaká je „dána“ jednak přírodou, jednak společností a postavením v ní (resp. postavením rodiny a užšího společenství, do kterého se ten či onen narodí nebo již narodil). Můžeme otázku spravedlnosti vztáhnout také na tuto původní (přírodní i společenskou) situovanost člověka (nebo snad dokonce kteréhokoli dalšího tvora)? Kdysi dávno Anaximander učil, že pomíjivost každé skutečnosti je splacením dluhu za nespravedlnost, že vůbec vznikla. Patočka tuto myšlenku oživil a reinterpretoval v tom smyslu, že každý, kdo se narodil, má dluh, který ve svém životě má splácet. Je v obec možné chápat spravedlnost tak, že předchází všemu, že tu „je“ (tj. platí, vládne) ještě dříve, než cokoli vznikne?

(Písek, 081031-2.)